

szó mai jelentősége őseredeti jelentőségének — melyből származott — közelébe újra visszatér. Ha a második kifejlődési fokozatnál a mult század naturalistikus világnézelte birt bizonyos mértékben közreműködő szereppel, ugy a mostani foknál, korszakunk sceptikus hajlamától, nem lehet megtagadnunk a részességet, a hajlamtól, mely érthetővé teszi, hogy valamely tétel érvényességeért, alkalmazhatóságáért nem a természetet magát, hanem inkább azt szereti felelőssé tenni, ki azt felállítja.

Eltelkintve attól, a mit általán a fejlődésről mondottunk és nem tekintve azon körülményt, hogy a különböző fokok együtt is létezhetnek: a cikk elején fölvetett kérdésre röviden így felelhetünk: A 17. században Isten adja a természettörvényeket, a 18-ban maga a természet teszi ezt, és a 19-ben gondoskodnak erről az egyes természetbuvárok. Hogy miképpen tükröződik vissza e két tüneményben az „idők szelleme“, annak tanulmányozása, a művelődés történetirójának feladata.

Dr. Buday József.

E. Caro, a párisi Sorbonne philosophiai tanára jul. hó 13-án, 61 éves korában meghalt. Caro ahhoz a philosophiai irányhoz tartozott, melyet Franciaországban új eklecticismusnak hívnak, s fejének Victor Cousin-t tekintik. Caronak egy izben meg is mondták, hogy Cousin táborába sorolják, mire azt válaszolta, hogy eredisége nagyobb, semmint egyszerűn a tanítvány sorába melhetne, a „mester“ mellett megvan önállósága. Az bizonyos, hogy aránylag, rövid idejéhez képest, sokat irt. Ime művei chronologikus sorozata: Saint Dominique et les Dominicains; La vie de Pie IX; Du Mysticisme au XVIII-e siècle; Études morales sur le temps présent; L'Idée de Dieu et ses nouveaux critiques; L'Examen détaillé de la vie de Göthe; Le Materialisme et la Science; Les Problèmes de morale sociale; La pessimisme au XIX siècles; Jour d'épreuves stb. Egyik alapítója volt azonkívül a Revue européenne-nek. Caro iratait az elegans nyelvezet s a problema tiszta felfogása jellemzik a philosophia minden, még az ugynevezett togas kérdéseinek feldolgozásában is. Vannak-e kezdő és vég okok? Van-e nyoma a szándéknak a mindenségben s miről ismerhető fel? Hogyan kell vélekedni arról a pörről, melyet a természettudomány a metaphysika ellen indított? Vajjon a magában maradó természettudomány ad-e szilárd alapot a létében fenyegetett elme és lelkiismeretnek. E kérdéseket, s még egy nagy számát a másod rangu kérdéseknek vette vizsgálat alá Caro. A vizsgálat ugyan megtörtént, de midőn az ítéletet meg kellett hozni, midőn a metaphysikus megoldás fölényét akarta kimutatni, ereje rendesen elhagyta, előbb még oly tisztán látott érvei élet maga sem látja s a munka üres vagy épen sentimenat-

lis általánosságokban végződik. Szinte bosszuságára van az olvasónak, hogy ez az eleven eszű, a modern élet kérdései iránt érzékkel bíró s eloquens író, ki határozottan fölötte áll az érdekekkel megalkuvó, a természettől félték vagy könnyüvérű, ingatag tehetségeknek, mikor minden zálogát megadja hivatottságának s a tényállást tiszta világításban látja és mutatja, mért nem rendelkezik a megoldás teljes hatalmával. Valami nőies vonás van gondolkodásában, egész természetében. Valóban a nőknek volt kedvelt tanára és írója.

Caro 1836-ban született, a Stanislas collegiumban tanult. 1864-ben lett a párisi faculté de lettres tanára később az Académie des sciences morales et politique-é. 1874-ben Vitet helyezé a francia akadémia tagjának választották. 1877-ben a becsületrend tisztjének nevezték ki.

A Magy. Tud. Akadémia philosophiai pályakérdései:

1. Kivántatik a physiologiai lélektan rendszere a legujabb tudományos kutatások alapján. Határnap 1889. szeptember 30. Jutalma a Bézsán-alapítványból 1200 forint, aranyban.

2. Kivántatik a nevezetesebb lélektani elméletek történelmi kifejlődésének kritikai ismertetése. Határnap 1888. szeptember 30. Jutalma a Lukács Krisztina-alapból 1000 forint.

Ez alkalomból nem véliünk felesleges dolgot művelni, ha összeállítjuk az ujabban megjelent, hasonló tárgyú könyvek címjegyzéket:

Einleitung in die Psychologie als Wissenschaft, von Dr. Heinrich Spitta, a. o. Professor der Philosophie an der Universität Tübingen. Freiburg, Br., J. C. B. Mohr (P. Siebeck) 1886.

La liberté et le déterminisme par Alfred Fouillée Deuxième édition, entièrement refondue et très augmentée. Paris, ancienne librairie Germer Barlière et Cie, Alcar, éditeur, 1884.

Vulpius, W., Ueber den psychischen Mechanismus der Sinnestäuschungen. Jena, H. Pohle, 75 pf.

Mittheilungen der anthropologischen Gesellschaft zu Wien. Wien, Alfred Hölder, 1887.

Archiv für Anthropologie. Herausgegeben und redigirt von A. Ecker, S. Lindenschmit und J. Ranke. Braunschweig, Friedrich Vieweg und Sohn, 1887.

Spengel, J. W. Die Stellung des Menschen in der Reihe der Organismen. Vortrag. Bremen, Carl Rocco's Verlag 1 M. 1886.

Studien, psychische. Herausgegeben und redigirt von A. Aksakow. 14. Jahrg. 1887. Leipzig, Oswald Mutze. Halbjährlich 5 M. 60 Pf.

Simonin, A. H., Psychologie humaine appliquée. Les sentiments, les passions et la folie. Explications des phénomènes de la pensée et des sensations. Cinq conférences. 3 fr. 50